

In 2001 heeft het Fietsplatform het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een Stadrecreatiekaart. Dit betreft een project waarbij op een heel concrete wijze invulling wordt gegeven aan actuele beleidsthema's 'recreatie dicht bij huis' en 'stad en land verbonden'. In het kader van een pilotproject kreeg de gemeente Amersfoort de primeur. In dit informatieblad wordt een nadere toelichting gegeven op het concept, dat inmiddels navolging heeft gekregen in verschillende andere grotere steden.

Aanleiding ontwikkeling kaart

Barrières hinderen recreatie dicht bij huis

Vrije tijd vormt een essentieel onderdeel van het leven. Een belangrijk deel van de vrijetijdsbesteding speelt zich af in de directe woonomgeving. Winkelen en uitgaan zijn daarbij populaire activiteiten, evenals sporten. Veel mensen gaan, als het weer het een beetje toelaat, ook graag op pad, de buitenlucht in. Vooral wandelen en fietsen zijn populair, ongeveer 80% van de Nederlandse bevolking trekt er regelmatig op uit voor het maken van een wandeling of fietstocht. Vaak zijn dit kleine ommetjes vanuit huis, even een korte wandeling door de buurt, bij voorkeur in het groen. Maar men wil ook echt naar buiten, te voet, op de fiets of op andere wijze door natuur en platteland.

In het landelijk gebied zijn hiervoor over het algemeen goede voorzieningen te vinden. Wandelaars en fietsers, maar ook skeelers en ruiters kunnen veelal beschikken over een uitgebreid net van paden en wegen. Op het grensvlak

visueel (onaantrekkelijke bedrijventerreinen), maken het dat mensen al gauw geneigd zijn om de auto te pakken en verder weg te trekken voor een recreatieve tocht. Als eerst een tijdlang door een onaantrekkelijk stedelijk gebied moet worden gereden of gelopen terwijl men in diezelfde tijd met de auto bij wijze van spreken midden in de bossen kan uitkomen, dan is de keuze gauw gemaakt!

Meer aandacht nodig voor stadlandverbindingen

Voor het bevorderen van recreatie dicht bij huis is het nodig meer aandacht te geven aan goede verbindingen tussen stad en landelijk gebied. Met het opheffen van barrières valt in dat verband veel te winnen. Vaak gaat het hierbij slechts om het realiseren van ontbrekende schakels. Kansen liggen ondermeer in het benutten van bestaande groene en blauwe linten door de stad, zoals oevers, parken en volkstuincomplexen. Aan gemeenten, andere beleidsmakers en belangenbehartigers wordt gevraagd hieraan meer en structureel aandacht te schenken. Bijvoorbeeld door bij het aanleggen van woonwijken met de gebruikelijke rondwegen meteen te kijken naar voldoende tunneltjes en bruggetjes naar buiten toe.

Goede informatieverstrekking essentieel

Het realiseren van goede verbindingen alleen is echter naar de overtuiging van het Fietsplatform niet voldoende om te bereiken dat meer dichtbij huis wordt gerecreëerd. Het zal aan het publiek ook duidelijk moeten worden gemaakt welke recreatieve mogelijkheden er in de eigen woonomgeving te vinden zijn. Vaak zijn deze nu nog onvoldoende bekend. En onbekend maakt nog altijd onbemind. Goede informatieverstrekking is derhalve essentieel.

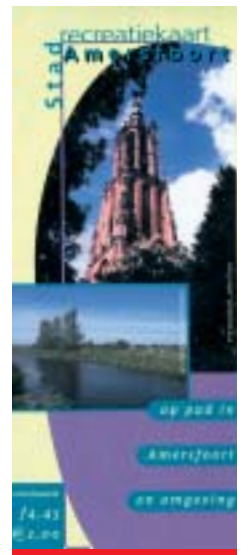

Foto: Wim Wiskerke

echter tussen de stad – nota bene het herkomstgebied van vele recreanten – en het landelijk gebied wordt het steeds lastiger om op een aantrekkelijke manier de weg te vinden. Talrijke barrières in de stadsrandzone, zowel fysiek (met name drukke wegen), als

Foto: Gemeente Venlo

Stadrecreatiekaart als informatie-/promotiemiddel

Vastgesteld wordt dat de bestaande middelen om mensen te informeren over de recreatiemogelijkheden dicht bij huis vaak niet voldoen. Een nieuw concept is bedacht om hierin te voorzien: de Stadrecreatiekaart.

Kaart goede informatie-drager

Een kaart is in principe een heel goede informatiedrager voor de recreatiemogelijkheden dicht bij huis. Voor het landelijk gebied zijn talloze recreatiekaarten in omloop. Deze hebben echter een schaal en vooral ook een uitsnede die ze meestal ongeschikt maken om de directe omgeving van een stad en de recreatieveuitloopmogelijkheden aldaar goed te belichten. Om het buitengebied rond bijvoorbeeld Amersfoort in beeld te krijgen zijn drie verschillende VVV-kaarten nodig. Voor steden zelf zijn er talloze stadsplattegronden in omloop, kaarten met een prijskaartje, maar ook gratis publicaties. Deze kaarten belichten echter nauwelijks het uitloopgebied.

Kaart die stad centraal stelt ontbreekt

Een kaart die een stad en zijn uitloopmogelijkheden centraal stelt ontbreekt. Zo'n kaart kan echter een belangrijke functie vervullen bij het stimuleren van recreatie dicht bij huis, hij helpt de bekendheid met de mogelijkheden te verbeteren. Tegelijkertijd wordt via een dergelijke kaart ook duidelijk welke verbindingen ontbreken en in welke richting verbeteringen wenselijk zijn. Hij kan dus fungeren als promotiemiddel naar de burgers toe, maar ook als hulpmiddel voor een gemeente om beleid op te baseren. Voor gemeenten die graag melding maken van hun groene woonomgeving en de bijbehorende recreatiemogelijkheden, ontstaat daarmee een ideale mogelijkheid om deze

Informatiebronnen voor recreatie dicht bij huis

Hoe komen inwoners van een stad nu aan informatie over de mogelijkheden voor recreatieve tochten in de eigen woonomgeving? VVV-winkels lijken hiervoor het eerst aangewezen adres, hier is veel informatie te vinden. De ervaring is echter dat men in de eigen woonplaats voor dit soort doeleinden niet gauw bij de VVV binnentapt. De meeste ideeën worden opgedaan via het 'mond tot mond'-circuit. Daarnaast geven ook de lokale media regelmatig tips. Internet kan een goede informatiebron zijn, maar dan is – om daadwerkelijk op pad te kunnen gaan – altijd nog 'papier' nodig (met name kaartmateriaal).

ook concreet te tonen aan de inwoners. Voor gemeenten dus een prachtig PR-instrument dat veel goodwill op zal leveren. De VVV tenslotte kan door middel van zo'n kaart extra bezoek en omzet genereren.

Nieuw concept: Stadrecreatiekaart

Op basis van de hiervoor geformuleerde ideeën heeft de Stichting Landelijk Fietsplatform een concept ontwikkeld voor een simpel maar doeltreffend project: de Stadrecreatiekaart. Op basis van dit concept is in 2001 het kader van een pilotproject de eerste kaart ontwikkeld voor de gemeente Amersfoort.

Kenmerken van het concept Stadrecreatiekaart:

- *Wervend-informatieve kaart die een (grote) stad en zijn uitloopmogelijkheden letterlijk en figuurlijk centraal stelt en die de (routegebonden) recreatiemogelijkheden dicht bij huis op eenvoudige wijze inzichtelijk maakt voor de inwoners en overige belangstellenden.*
- *Gratis verspreiding van deze kaart onder inwoners van betreffende stad (goed voor imago gemeente, kaart heeft hoge PR-waarde).*
- *Niet-concurrerend met bestaande publicaties en kaarten: Stadrecreatiekaart brengt publiek op ideeën en verwijst naar andere producten.*

Uitvoeringsprincipe Stadrecreatiekaart

De Stadrecreatiekaart onderscheidt zich in de uitvoering op veel fronten van andere kaarten. Belangrijk basisprincipe is dat de kaart eenvoudig leesbaar moet zijn en daarmee toegankelijk voor een breed publiek.

Omgevingskaart: cirkel met stad in het midden

Vanuit de filosofie dat het uitloopgebied rond de stad centraal staat is gekozen voor een afwijkende vorm van het kaartbeeld: rond met de stad in het midden. Door deze ronde vorm is in alle richtingen een even groot uitloopgebied te zien, ongeveer 10 kilometer vanaf de stadsrand. Met deze afstand kan een fietser en skater prima dagtochten plannen. En het levert een schaal op die genoeg detail laat zien (vanaf 1 : 35.000). Een overzichtelijke basiscartografie wordt ontwikkeld, zodanig dat voldoende ruimte ontstaat voor aanvullende recreatieve informatie. Bijvoorbeeld het verloop van gemarkeerde routes en de ligging van wandelgebieden, maar ook attracties en afstappunten zoals boerderijen die kunnen worden bezocht, musea en horeca.

Detailkaart met stadsparken en uitvalswegen

Naast de hoofdkaart is ook een detailkaart opgenomen, een kaart die verder inzoomt op de stad zelf en op de stadsrand. Deze kaart – eveneens een cirkel – laat meer gedetailleerd het wegenpatroon van de stad zien, inclusief de belangrijkste fietsverbindingen. Verder worden stadsparken en andere wandelgebieden duidelijk weergegeven. Heel belangrijk van deze detailkaart is verder de weergave waar wandelaars en fietsers de stad in en uit kunnen: de recreatieve uitvalswegen. Deze bruggetjes, tunneltjes en andere verbindingen zijn opvallend gemarkeerd. Naar verwachting draagt dit bij aan een betere bekendheid en dus ook beter gebruik van deze voorzieningen.

Achterzijde: tekst, uitleg en adressen

Op achterzijde van de kaart wordt nadere tekst en uitleg gegeven. Stad en streek worden rijk geïllustreerd beschreven, met de nadruk op het groen in en om de stad. Wandelen en fietsen krijgen ruim aandacht, maar ook andere vormen van actieve openluchtrecreatie passeren de revue. Een overzicht wordt gegeven van de verschillende publicaties en de verkrijgbaarheid ervan. Verwezen wordt naar nuttige adressen.

Wervende opmaak, optimale leesbaarheid

Een optimum wordt gezocht tussen de leesbaarheid van de kaart en de compleetheid. Met te veel informatie schiet de kaart zijn doel voorbij. Dit is tevens een onderscheidend element ten opzichte van andere kaarten die meer gedetailleerde informatie bevatten. Een wervende opmaak versterkt het laagdrempelige karakter van de kaart.

Geen fietskaart maar recreatie(overzicht)kaart!

Voorgaande opsomming maakt duidelijk dat de stadrecreatiekaart niet als fietskaart mag worden bestempeld, ook al is deze door het Fietsplatform ontwikkeld. Het is een recreatiekaart die overzicht biedt in de mogelijkheden voor openluchtrecreatie in en rond de stad. Dat het Fietsplatform als projectleider voor de uitvoering fungeert vloeit voort uit haar rol als initiatiefnemer. Verder is duidelijk dat bij het stimuleren van recreatie dicht bij huis zeker voor het recreatieve fietsen winst te behalen valt, niet alleen door verbetering van stadlandverbindingen, maar ook door betere informatie over de mogelijkheden onder andere via deze kaart. Het landelijk gebied ligt in principe altijd op fietsafstand vanaf huis!

De noodzakelijke afstemming met de andere recreatievormen is eenvoudig te bewerkstelligen: het Fietsplatform werkt vanuit een gezamenlijk kantoorpand intensief samen met het Wandelplatform en ook met andere koepelorganisaties wordt nauw contact onderhouden.

Detailkaart

Hierop: meer gedetailleerd wegenverloop stad, parken/wandelgebieden, recreatieve uitvalswegen, attracties

Omgevingskaart

Hierop: uitgezette routes (globaal verloop), wandelgebieden, fietspaden, paddestoelr's, attracties

Resultaat/bevindingen

Kaart goed ontvangen

De kaart wordt goed ontvangen door het publiek. De vele positieve reacties aan de balies van VVV's en via mail en telefoon geven duidelijke signalen. Het blijkt een simpel maar doeltreffend concept met een hoge PR-waarde. Mede op basis van de positieve reacties heeft het Amersfoortse voorbeeld inmiddels navolging gekregen in verschillende andere grotere gemeenten.

Gebruiksonderzoek Stadrecreatiekaart

De gemeente Amersfoort heeft onderzoek gedaan naar de stadrecreatiekaart. Een ruime meerderheid (56,4%) blijkt de kaart te hebben gebruikt, de rest niet of nóg niet. De kaart is vooral gebruikt om wandelingen en fietstochten te plannen. Iets meer dan een kwart van de kaartgebruikers (27%) zegt dat de kaart hen ook daadwerkelijk op nieuwe ideeën heeft gebracht.

Distributie kwetsbaar

Een kwetsbaar onderdeel van het project is de distributie in de vorm van huis aan huis verspreiding. Gebleken is echter dat door het maken van duidelijke prestatieafspraken met betrekking tot de bezorging een goed resultaat kan worden afgedwongen. Door de kaart separaat te bezorgen, met de officiële aanbiedingsbrief van de gemeente er aan gekoppeld (geseald) valt het product goed op.

Kosten

Kosten sterk afhankelijk van oplage

De hoogte van de kosten is afhankelijk van de oplage. Bij een oplage van 30.000 exemplaren bedragen de kosten, inclusief aanbiedingsbrief, sealen en huis aan huis verspreiding, ongeveer € 1,00 per kaart (excl. BTW). Bij een oplage van 100.000 exemplaren is dit ongeveer € 0,60. Het grootste deel van de kosten (80-90%) zit in de productontwikkeling, druk en afwerking; de rest is distributie.

Kosten relatief gering

De kosten voor de kaart zijn, zeker wanneer deze worden gerelateerd aan kosten voor andere recreatieve voorzieningen (met name infrastructuur) en wanneer de PR-waarde wordt meegenomen, beperkt. Daarnaast lijkt het zeer kansrijk om een aanzienlijk deel van de kosten af te laten dekken via een sponsorbijdrage, bijvoorbeeld van een grote onderneming die veel van doen heeft met de betreffende gemeente.

Kaart heeft hoge PR-waarde

Het gratis aanbieden door een gemeente van een informatieproduct als de Stadrecreatiekaart wordt door de inwoners van betreffende gemeente hoog gewaardeerd. Het is informatie met een positieve boodschap; de gemeente laat zien dat het werk maakt van een aantrekkelijk leefklimaat waaronder de recreatiemogelijkheden. Dit effect wordt versterkt wanneer de kaart tezamen met een officiële aanbiedingsbrief van de gemeente huis aan huis wordt bezorgd.

Uitdaging voor andere steden

Het succes van de Stadrecreatiekaart vormt aanleiding voor het Fietsplatform vervolgprojecten te stimuleren. Zeker voor de 30 grote steden in Nederland, de G30, kan dit interessant zijn. Een uitdaging voor deze en andere gemeenten!

Het Fietsplatform stelt – zonder winst oogmerk – zijn expertise beschikbaar om, samen met verwante organisaties, vervolgprojecten te coördineren. Na Amersfoort is inmiddels voor Hengelo-Enschede, Utrecht en Venlo een vergelijkbaar product ontwikkeld. Welke gemeente volgt?

 Dit informatieblad is een uitgave van de Stichting Landelijk Fietsplatform. Het Fietsplatform fungeert als samenwerkingsverband voor het recreatieve fietsen in ons land. Aangesloten organisaties zijn o.a. de ANWB, de Fietsersbond, de NTFU en de RAI/Stichting Fiets!